CURRÍCULUM

TO
XH

PRIMEIRO ESO

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA

Bloque de materias troncais

Xeografía e Historia

Introdución

O coñecemento da sociedade, a súa organización e o seu funcionamento ao longo do tempo, é esencial para poder entender o mundo actual. Coñecer o espazo onde se desenvolven as sociedades, os recursos naturais e o uso que se lles deu achéganos datos sobre o pasado e permítenos anticipar algúns dos problemas do futuro.

As disciplinas de Xeografía e Historia son dous importantes eixes vertebradores para o coñecemento da sociedade, xa que abranguen a realidade humana e social desde unha perspectiva global e integradora, e ofrecen unha maior capacidade para a estruturación dos feitos sociais. Malia isto, a sociedade actual, cada vez máis complexa, require a intervención doutras disciplinas como a economía, a socioloxía, a ecoloxía ou a historia da arte, que achegan análises diferentes e complementarias, para a mellor comprensión da realidade social.

En ESO, a materia de Xeografía e Historia pretende afondar nos coñecementos adquiridos polo alumnado na educación primaria; favorecer a comprensión dos acontecementos, os procesos e os fenómenos sociais no contexto en que se producen, tendo sempre en consideración as escalas de estudo (o mundo, Europa, España e Galicia); analizar os procesos que dan lugar aos cambios históricos e seguir adquirindo as competencias necesarias para comprender a realidade do mundo en que viven, as experiencias colectivas pasadas e presentes, a súa orientación no futuro, así como o espazo en que se desenvolve a vida en sociedade.

A achega da materia de Xeografía e Historia ao desenvolvemento das competencias chave é moi salientable. Deste xeito, poderiamos dicir que a través da materia se desenvolven competencias que na práctica funcionan como propias (as competencias sociais e cívicas, en relación con contidos propios tanto de Historia como de Xeografía, e a competencia matemática e as competencias básicas en ciencia e tecnoloxía, en Xeografía); a competencia de conciencia e expresións culturais ten unha presenza destacada pola relación que o estudo das manifestacións artísticas e a evolución do pensamento e da cultura teñen na historia, e de maneira específica na historia da arte. A importancia que a materia ten para o desenvolvemento da competencia de sentido da iniciativa e espírito emprendedor evidénciase na dimensión conceptual desa competencia posta en relación con coñecementos de xeografía e historia económicas, pero tamén na dimensión máis procedemental dela.

O desenvolvemento das competencias de comunicación lingüística e dixital, e de aprender a aprender, impregnan todo o currículo de Xeografía e Historia, pois presentan unha dimensión instrumental que nos obriga a telas presentes ao longo dos catro cursos de ESO.

A Xeografía organízase, no primeiro ciclo, nos bloques titulados "O medio físico" e "O espazo humano", e en cuarto curso céntrase na globalización.

A Historia estuda as sociedades ao longo do tempo, seguindo un criterio cronolóxico ao longo dos dous ciclos de ESO.

Na secuencia dos tres primeiros cursos de ESO tivéronse en especial consideración dous factores: por unha banda procurouse unha repartición o máis equilibrada posible entre a Xeografía e a Historia nos tres cursos e, por outra, intentouse secuenciar do xeral ao particular, traballando nos primeiros cursos con contidos máis globalizados e incrementando o nivel de complexidade á medida que se avanza na etapa. Dese xeito, procúrase ir da identificación e da localización dos primeiros cursos en xeografía cara a realización de tarefas máis elaboradas no remate da etapa. A Historia recibe un tratamento semellante, pois os contidos cos que o alumnado traballará nos primeiros cursos presentan un enfoque máis xeral, que abrangue o devir humano ata o século XVIII e deixa o derradeiro curso da etapa para o estudo da historia contemporánea. En todo caso, a evolución histórica dos dereitos da muller ata a actualidade debe formar parte do desenvolvemento curricular a aplicar na aula.

Deberase ter en conta o traballo de todos os elementos transversais do currículo cando cumpra. Neste sentido, merecen unha mención especial a educación cívica, a comprensión de lectura, a expresión oral e escrita, e o traballo con tecnoloxías da información e da comunicación. A materia de Xeografía e Historia é un vehículo adecuado para animar ao emprendemento. Ademais, o desenvolvemento sustentable e o medio, os riscos de explotación e o abuso e maltrato son ineludibles.

O tratamento metodolóxico da materia débese axustar ao nivel competencial inicial do alumnado, partindo cando cumpra de aprendizaxes máis simples, respectando ritmos e estilos de aprendizaxe que teñan en conta a atención á diversidade. Xeografía e Historia permite desenvolver metodoloxías activas, nas que o traballo individual e cooperativo e a aprendizaxe por proxectos estean permanentemente presentes, con elaboración de diferentes tipos de materiais, integrando de xeito especial as tecnoloxías da información e da comunicación e cun enfoque orientado á realización de tarefas e á resolución de problemas. É moi importante ter presente o papel do/da docente como orientador/a, promotor/a e facilitador/a do desenvolvemento competencial do alumnado, e non esquecer a adecuada coordinación entre docentes.

	Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 1º curso			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Bloque 1. O medio físico			
▪ b ▪ e ▪ f ▪ g	▪ B1.1. A Terra: a Terra no Sistema Solar.	▪ B1.1. Coñecer o Sistema Solar e establecer as relacións entre os movementos da terra e a existencia das estacións e do día e da noite, e comprender a súa importancia na distribución dos climas e da Biota.	▪ XHB1.1.1. Interpreta como inflúen os movementos astronómicos na distribución da radiación solar e nas zonas bioclimáticas do planeta.	▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
			▪ XHB1.1.2. Analiza un mapa de fusos horarios e diferencia zonas do planeta de similares horas.	▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
▪ b ▪ e ▪ f ▪ g	▪ B1.2. Representación da Terra. Escala e linguaxe cartográfica.	▪ B1.2. Identificar e distinguir os sistemas de representación cartográfica, en soporte analóxico e dixital, e as súas escalas	▪ XHB1.2.1. Clasifica e distingue proxeccións, e compara unha proxección de Mercator con unha de Peters.	▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
▪ b ▪ e ▪ f ▪ g	▪ B1.3. Proxeccións e sistemas de coordenadas. Imaxes de satélite e os seus principais usos.	▪ B1.3. Analizar e identificar o mapa, e coñecer as imaxes de satélite e os seus usos principais.	▪ XHB1.3.1. Clasifica e distingue tipos de imaxes de satélite e mapas.	▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
▪ b ▪ e ▪ f ▪ g	▪ B1.4. Localización. Latitude e lonxitude.	▪ B1.4. Localizar espazos xeográficos e lugares nun mapa ou imaxe de satélite, utilizando datos de coordenadas xeográficas.	▪ XHB1.4.1. Localiza un punto xeográfico nun planisferio e distingue os hemisferios da Terra e as súas principais características.	▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
			▪ XHB1.4.2. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa, utilizando datos de coordenadas xeográficas.	▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h	▪ B1.5. Trazos principais do relevo do mundo. Clima: elementos e factores. Diversidade climática no planeta.	▪ B1.5. Localizar no mapamundi físico as principais unidades do relevo mundiais, os grandes ríos e as grandes zonas climáticas, e identificar as súas características.	▪ XHB1.5.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo europeo e mundial.	▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
▪ b ▪ e ▪ f ▪ g	▪ B1.6. Medio físico do mundo e de Europa: relevo e hidrografía.	▪ B1.6. Ter unha visión global do medio físico europeo e mundial, e das súas características xerais.	▪ XHB1.6.1. Localiza nun mapa físico mundial os elementos e as referencias físicas principais: mares e océanos, continentes, illas e arquipélagos máis importantes, ríos e cadeas montañosas principais.	▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL

	Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 1º curso			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ h			▪ XHB1.6.2. Elabora climogramas e mapas que sitúen os climas do mundo e reflictan os elementos máis importantes.	▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL
▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h ▪ m	▪ B1.7. Medio natural europeo: principais trazos.	▪ B1.7. Ser capaz de describir as peculiaridades do medio físico europeo.	▪ XHB1.7.1. Explica as características xerais do relevo europeo.	▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL ▪ CAA
▪ b ▪ e ▪ f ▪ g	▪ B1.8. Unidades do relevo do espazo xeográfico europeo.	▪ B1.8. Situar no mapa de Europa as unidades e os elementos principais do relevo continental.	▪ XHB1.8.1. Localiza no mapa as unidades e os elementos principais do relevo europeo.	▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
▪ b ▪ e ▪ f ▪ h ▪ m	▪ B1.9. Conxuntos bioclimáticos do espazo xeográfico europeo.	▪ B1.9. Coñecer, comparar e describir os grandes conxuntos bioclimáticos que conforman o espazo xeográfico europeo.	▪ XHB1.9.1. Clasifica e localiza nun mapa os tipos de clima de Europa.	▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL
			▪ XHB1.9.2. Distingue e localiza nun mapa as zonas bioclimáticas do noso continente.	▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
▪ b ▪ e ▪ f ▪ m	▪ B1.10. Diversidade de espazos naturais europeos.	▪ B1.10. Coñecer os principais espazos naturais do noso continente.	▪ XHB1.10.1. Localiza nun mapa e en imaxes de satélite de Europa os principais espazos naturais.	▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h ▪ m	▪ B1.11. Medio natural: áreas e problemas ambientais.	▪ B1.11. Coñecer, describir e valorar a acción do ser humano sobre o ambiente e as súas consecuencias.	▪ B1.11.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.	▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL

	Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 1º curso			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Bloque 3. A Historia			
▪ g ▪ l ▪ ñ	▪ B3.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia.	▪ B3.1. Recoñecer que o pasado non está "morto e enterrado", senón que determina o presente e os posibles futuros e espazos, ou inflúe neles.	▪ XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.	▪ CSC ▪ CCEC
▪ g ▪ l ▪ ñ	▪ B3.2. Fontes históricas.	▪ B3.2. Identificar, nomear e clasificar fontes históricas, e explicar diferenzas entre interpretacións de fontes diversas.	▪ XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.	▪ CSC ▪ CAA
			▪ XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, sexan estas restos materiais ou textuais.	▪ CSC ▪ CAA
			▪ XHB3.2.3. Compara dous relatos a distintas escalas temporais sobre as conquistas de Alexandre.	▪ CSC ▪ CAA
▪ l ▪ ñ	▪ B3.3. Cambio e continuidade.	▪ B3.3. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan o seu estudo e a súa interpretación.	▪ XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	▪ CSC ▪ CMCCT
▪ f ▪ l ▪ ñ	▪ B3.4. Tempo histórico.	▪ B3.4. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía).	▪ XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	▪ CSC ▪ CMCCT
▪ h ▪ l ▪ ñ	▪ B3.5. Vocabulario histórico e artístico.	▪ B3.5. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado.	▪ XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	▪ CSC ▪ CCL
▪ f ▪ l	▪ B3.6. Evolución das especies e a hominización.	▪ B3.6. Entender o proceso de hominización.	▪ XHB3.6.1. Recoñece os cambios evolutivos ata chegar á especie humana.	▪ CSC ▪ CMCCT
▪ f ▪ l	▪ B3.7. Periodización da Prehistoria e a Idade Antiga.	▪ B3.7. Datar a Prehistoria e a Idade Antiga, e distinguir a escala temporal de etapas como estas.	▪ XHB3.7.1. Distingue etapas dentro da historia antiga.	▪ CSC ▪ CMCCT
▪ f ▪ g ▪ l	▪ B3.8. Prehistoria e Idade Antiga: visión global.	▪ B3.8. Identificar e localizar no tempo e no espazo os procesos e os acontecementos históricos máis salientables da Prehistoria e da Idade Antiga, para adquirir unha perspectiva global da súa evolución.	▪ XHB3.8.1. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CAA

	Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 1º curso			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ c ▪ g ▪ h ▪ l ▪ n ▪ ñ	▪ B3.9.1. Paleolítico: etapas; características das formas de vida; cazadores colectores. ▪ B3.9.2. Neolítico: revolución agraria e expansión das sociedades humanas; sedentarismo; artesanía e comercio; organización social. ▪ B3.9.3. Prehistoria galega: megalitos e petróglifos.	▪ B3.9. Coñecer as características da vida humana correspondentes aos dous períodos en que se divide a Prehistoria: Paleolítico e Neolítico.	▪ XHB3.9.1. Explica a diferenza entre os dous períodos en que se divide a prehistoria e describe as características básicas da vida en cada un.	▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ XHB3.9.2. Analiza a transcendencia da revolución neolítica e o papel da muller nela.	▪ CSC ▪ CAA
▪ l ▪ n	▪ B3.10. Aparición dos ritos: restos materiais e artísticos; pintura e escultura.	▪ B3.10. Identificar os primeiros ritos relixiosos.	▪ XHB3.10.1. Recoñece as funcións dos primeiros ritos relixiosos como os da "deusa nai".	▪ CSC ▪ CCEC
▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ h ▪ l	▪ B3.11. Idade Antiga: primeiras civilizacións urbanas. Mesopotamia e Exipto. Sociedade, economía e política.	▪ B3.11. Coñecer algunhas características da vida humana neste período, así como o establecemento e a difusión de diferentes culturas urbanas, despois do neolítico.	▪ XHB3.11.1. Describe formas de organización socio-económica e política, novas ata entón, como os imperios de Mesopotamia e de Exipto.	▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
▪ g ▪ h ▪ l	▪ B3.12. Idade Antiga: invención da escritura.	▪ B3.12. Recoñecer a importancia da descuberta da escritura.	▪ XHB3.12.1. Diferencia entre as fontes prehistóricas (restos materiais e ágrafos) e as fontes históricas (textos).	▪ CSC ▪ CAA
▪ f ▪ g ▪ h ▪ l	▪ B3.13. Idade Antiga: historia de Exipto.	▪ B3.13. Explicar as etapas en que se divide a historia de Exipto.	▪ XHB3.13.1. Interpreta un mapa cronolóxico-xeográfico da expansión exipcia.	▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CAA
			▪ XHB3.13.2. Describe as principais características das etapas históricas en que se divide Exipto.	▪ CSC ▪ CCL
▪ g ▪ h ▪ l	▪ B3.14. Idade Antiga: relixión exipcia.	▪ B3.14. Identificar as principais características da relixión exipcia.	▪ XHB3.14.1. Explica como materializaban os exipcios a súa crenza na vida do alén.	▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL
			▪ XHB3.14.2. Realiza un mapa conceptual cos principais deuses do panteón exipcio.	▪ CSC ▪ CCEC ▪ CAA
▪ g ▪ h ▪ l	▪ B3.15. Idade Antiga: arte en Mesopotamia e Exipto.	▪ B3.15. Localizar e describir algúns exemplos arquitectónicos de Exipto e de Mesopotamia.	▪ XHB3.15.1. Localiza nun mapa os principais exemplos da arquitectura exipcia e da mesopotámica.	▪ CSC ▪ CCEC ▪ CAA

	Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 1º curso			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ h ▪ l	▪ B3.16. Mundo clásico. Grecia: as "polis" gregas e a súa expansión.	▪ B3.16. Coñecer os trazos principais das polis gregas e a transcendencia do concepto de democracia.	▪ XHB3.16.1. Identifica trazos da organización socio-política e económica das polis gregas a partir de fontes históricas de diferentestipos	▪ CSC ▪ CAA
			▪ XHB3.16.2. Describe algunhas das diferenzas entre a democracia grega e as democracias actuais.	▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA
▪ g ▪ l	▪ B3.17. Mudo clásico. Grecia: expansión comercial e política das polis gregas.	▪ B3.17. Entender a transcendencia do concepto de colonización.	▪ XHB3.17.1. Localiza nun mapa histórico as colonias gregas do Mediterráneo.	▪ CSC ▪ CAA
▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ l	▪ B3.18. Mundo clásico. Imperio de Alexandre Magno e os seus sucesores: helenismo.	▪ B3.18. Distinguir entre o sistema político grego e o helenístico.	▪ XHB3.18.1. Elabora un mapa do imperio de Alexandre.	▪ CSC ▪ CAA
			▪ XHB3.8.2. Contrasta as accións políticas da Atenas de Pericles co imperio de Alexandre Magno.	▪ CSC ▪ CAA
▪ f ▪ g ▪ h ▪ l ▪ n	▪ B3.19. Mundo clásico. Grecia e o helenismo: arte, ciencia, teatro e filosofía.	▪ B3.19. Entender o alcance do clásico na arte e na cultura occidentais.	▪ XHB3.19.1. Explica as características esenciais da arte grega e a súa evolución no tempo.	▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL
			▪ XHB3.19.2. Dá exemplos representativos das áreas do saber grego, e discute por que se considera que a cultura europea parte da Grecia clásica.	▪ CSC ▪ CCEC ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ l	▪ B3.20. Mundo clásico: orixe e etapas da historia de Roma. República e imperio: organización política e expansión colonial polo Mediterráneo. Cristianismo.	▪ B3.20. Caracterizar os trazos principais da sociedade, a economía e a cultura romanas, e recoñecer os conceptos de cambio e continuidade na historia da Roma antiga.	▪ XHB3.20.1. Confecciona un mapa coas etapas da expansión de Roma.	▪ CSC ▪ CAA
			▪ XHB3.20.2. Identifica diferenzas e semellanzas entre as formas de vida republicanas e as do imperio na Roma antiga.	▪ CSC ▪ CAA
▪ g ▪ l ▪ n ▪ ñ	▪ B3.21. Mundo clásico. Arte romana: arquitectura, escultura e pintura.	▪ B3.21. Identificar e describir os trazos característicos de obras da arte grega e romana, diferenciando entre os que son específicos.	▪ XHB3.21.1. Compara obras arquitectónicas e escultóricas de época grega e romana.	▪ CSC ▪ CCEC ▪ CAA

	Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 1º curso			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ g ▪ l ▪ n ▪ ñ	▪ B3.22. Península Ibérica: pobos prerromanos; Hispania romana; Gallaecia. Proceso de romanización. A cidade e o campo.	▪ B3.22. Establecer conexións entre o pasado da Hispania romana e o presente.	▪ XHB3.22.1. Fai un mapa da Península Ibérica onde se reflicten os cambios administrativos en época romana.	▪ CSC ▪ CAA
			▪ XHB3.22.2. Analiza exemplos do legado romano que sobreviven na actualidade.	▪ CSC ▪ CCEC ▪ CAA
			▪ XHB3.22.3. Entende o que significou a romanización en distintos ámbitos sociais e xeográficos.	▪ CSC ▪ CCEC